

Jobbchansen 2010–2021

Chansen att få ett arbete för olika grupper av arbetslösa inskrivna vid Arbetsförmedlingen

© Arbetsförmedlingen
Författare: Jennica Alsén och Susanne Vinell
Datum: 2022-03-15
Diarienummer: Af-2021/0077 2426
Arbetsförmedlingen analys 2022:6

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Inledning.....	5
1.1 Vad är jobbchansen?.....	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
1.3 Tillvägagångssätt och disposition	7
2 Jobbchansen har minskat för personer med svagare konkurrensförmåga.....	7
2.1 Jobbchansen har minskat mest för personer som saknar gymnasieutbildning	10
2.2 Bland utomeuropeiskt födda är chansen att få ett arbete idag betydligt högre för män än för kvinnor.....	13
3 De subventionerade anställningarnas andel av jobbchansen har varierat stort	15
3.1 Män har en högre chans att få ett subventionerat arbete än kvinnor.....	17
4 Jobbchansen minskar kraftigt med tid i arbetslöshet.....	18
4.1 Åtta av tio långtidsarbetslösa tillhör grupper med svagare konkurrensförmåga	19
4.2 Efter tre år i arbetslöshet är skillnaden i jobbchans utjämnad mellan personer med svagare konkurrensförmåga och övriga arbetslösa	20
5 Slutsatser.....	21
Referenser	23

Sammanfattning

Jobbchansen ger en bild av hur lätt eller svårt det är för en arbetslös person att få ett arbete. Måttet baseras på andelen inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen som får ett jobb varje månad. Det kan bidra till kunskap om olika gruppers behov av stöd och insatser samt till en ändamålsenlig fördelning av Arbetsförmedlingens resurser. I den här rapporten studeras jobbchansens utveckling från 2010 till 2021.

Under perioden har sammansättningen av de arbetslösa förändrats stort och långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt. Det har också skett stora svängningar i konjunkturen och förändringar i arbetsmarknadspolitiken. Jobbchansen har minskat och nedgången har drivits av grupper som bedöms ha en svagare konkurrensförmåga på arbetsmarknaden¹. Dels har dessa fått en lägre jobbchans över tid, dels har de ökat i andel av de inskrivna arbetslösa. En viktig förklaring är ett ökat antal utomeuropeiskt födda. Sammantaget har skillnaden i jobbchans mellan personer med svagare konkurrensförmåga och övriga arbetslösa ökat.

Av grupperna med svagare konkurrensförmåga har störst nedgång i jobbchans skett för personer som saknar gymnasieutbildning. Det förklaras till stor del av att andelen utomeuropeiskt födda ökat i gruppen. Vidare har kvinnor en lägre jobbchans än män bland personer med svagare konkurrensförmåga. En förklaring är att män går till subventionerade anställningar i högre utsträckning än kvinnor. Könsskillnaden i jobbchansen har ökat och en förklaring är att utomeuropeiskt födda kvinnors jobbchans har minskat betydligt.

För personer med svagare konkurrensförmåga utgör övergångar till subventionerade anställningar en betydande andel av jobbchansen, även om andelen varierat stort under den studerade perioden. De subventionerade anställningarna är särskilt viktiga för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga eftersom de utgör merparten av övergångarna till arbete för denna grupp.

Jobbchansen minskar kraftigt med tid i arbetslöshet. Det gäller både för dem med svagare konkurrensförmåga och för övriga men skillnaden i jobbchans mellan dessa grupper minskar med tid i arbetslöshet och är i princip obefintlig efter 36 månader. I december 2021 hade nära hälften av de arbetslösa varit utan arbete i minst 12 månader och klassades därmed som långtidsarbetslösa. Åtta av tio av dessa tillhörde grupper med svagare konkurrensförmåga.

Samtantaget pekar rapporten på ett ökat stödbehov bland de arbetslösa. Inte minst är utbildningsbehovet stort. Det är också angeläget att öka övergångarna till subventionerade anställningar bland dem med lägst jobbchans samt att verka för att kvinnor och män ska ha en likvärdig tillgång till subventionerade anställningar.

¹ Avser personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, utomeuropeiskt födda, personer som saknar gymnasieutbildning samt personer i åldern 55–64 år.

1 Inledning

Jobbchansen är ett mått som beskriver andelen inskrivna arbetslösa som får ett jobb varje månad. Det ger en bild av hur svårt eller lätt det är för en arbetslös person att få ett arbete. Att studera jobbchansen kan bidra till kunskap om olika gruppers behov av stöd och insatser samt till en ändamålsenlig fördelning av Arbetsförmedlingens resurser.

Sedan 2010 har det skett stora förändringar i arbetsmarknadspolitiken. Bland annat fick Arbetsförmedlingen ansvar för nyanländas etablering 2010 och de senaste åren har myndigheten genomgått stora förändringar till följd av en kraftigt minskad budget 2019 och den pågående reformeringen av myndigheten. Sedan 2010 har det också skett stora svängningar på arbetsmarknaden. Från återhämtningen efter finanskrisen till konjunkturavmattningen 2019, pandemins utbrott 2020 och en stark återhämtning därefter. Det senaste året har efterfrågan på arbetskraft ökat stort och antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen har återgått till nivåer som före pandemin. Långtidsarbetslösheten², som har ökat under hela den studerade perioden, ligger dock kvar på historiskt höga nivåer. Mot bakgrund av dessa förändringar är det intressant att undersöka hur jobbchansen har utvecklats 2010–2021.

Vi vet sedan tidigare att jobbchansen varierar stort mellan olika grupper av arbetslösa. Under den studerade perioden har sammansättningen av de arbetslösa förändrats och idag utgör grupper som bedöms ha en svagare konkurrensförmåga på arbetsmarknaden³ en stor majoritet av de inskrivna på Arbetsförmedlingen. Rapporten analyserar därför hur jobbchansen har utvecklats totalt och för olika grupper av arbetslösa. Eftersom subventionerade anställningar är ett viktigt arbetsmarknadspolitiskt verktyg för personer med svagare konkurrensförmåga undersöks också vilken betydelse subventionerade anställningar har för jobbchansen och hur detta har utvecklats över tid. Rapporten undersöker slutligen hur jobbchansen varierar för personer med olika tid i arbetslöshet.

1.1 Vad är jobbchansen?

I denna rapport har jobbchansen beräknats genom att dividera utflödet till arbete för öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd under varje månad med antalet arbets sökande för samma grupp av inskrivna vid utgången av föregående månad.⁴ I utflödet ingår alla slags arbeten, även deltidsarbete och timanställningar,

² Hos Arbetsförmedlingen räknas personer som varit utan arbete i 12 månader eller mer som långtidsarbetslösa.

³ Avser personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, utomeuropeiskt födda, personer som saknar gymnasieutbildning samt personer i åldern 55–64 år.

⁴ I tidigare redovisningar av jobbchansen (se till exempel Arbetsförmedlingen 2018 och Arbetsförmedlingen 2019) har även halva inflödet av nytillkomna arbetslösa under månaden inkluderats i nämnaren. Eftersom ett av syftena i denna rapport är att studera hur jobbchansen varierar med tid i arbetslöshet så kan inte halva inflödet inkluderas. Detta påverkar inte trenderna, men har en liten inverkan på jobbchansens nivå. Exempelvis var den totala jobbchansen i december 2021 6,2 procent utan halva inflödet och 6,0 procent med halva inflödet.

och såväl osubventionerade som subventionerade anställningar.⁵ Subventionerade anställningar har inkluderats för att nyansera jobbchansens utveckling eftersom de utgör en viktig del av övergångar till arbete för personer med svagare konkurrensförmåga.⁶

Jobbchansens och arbetslöshetens utveckling behöver inte följas åt. Arbetsförmedlingen mäter arbetslösheten utifrån antalet inskrivna arbetslösa i förhållande till den registerbaserade arbetskraften⁷. Utflödet av arbetslösa från Arbetsförmedlingen består inte enbart av övergångar till arbete utan kan även bestå av exempelvis övergångar till studier, pension eller sjukskrivning. Detta till skillnad från jobbchansen som enbart mäter övergångar till arbete och som enbart relateras till personer som är inskrivna som arbetslösa vid Arbetsförmedlingen och inte hela den registerbaserade arbetskraften.

Arbetsförmedlingens rapport *Jobbchansen för inskrivna vid Arbetsförmedlingen* (2018) visar att det inte finns något direkt samband mellan arbetslöshetsnivån och jobbchansen. Exempelvis är det inte givet att jobbchansen ökar när arbetslösheten minskar. I rapporten framgår också att arbetslösa har olika chans att få ett arbete beroende på kön, födelseland, utbildning, ålder och förekomst av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Om sammansättningen bland de som är inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen förändras så kan detta därför påverka den totala jobbchansen, även om jobbchansen hos en specifik grupp är oförändrad.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med rapporten är att studera hur jobbchansen har utvecklats från 2010 till 2021. Mer specifikt undersöks följande frågeställningar:

- Hur har jobbchansen utvecklats för personer med svagare konkurrensförmåga respektive övriga arbetslösa?
- Vilken betydelse har subventionerade anställningar för jobbchansen?
- Hur varierar jobbchansen med tid i arbetslöshet?

Rapportens fokus är att beskriva jobbchansens utveckling under den studerade perioden. Rapporten undersöker inte i vilken utsträckning olika faktorer har påverkat jobbchansen. Exempelvis finns det många olika typer av subventionerade anställningar och vilken betydelse dessa har för olika grupper av arbetslösa har inte

⁵ Jobbchansen ska inte förväxlas med måttet *omsättning till arbete* som Arbetsförmedlingen använder i sin löpande resultatuppföljning. I omsättningsmålet definieras utflödet på samma sätt som i jobbchansen, men målgruppen är bredare: inskrivna som vid månadens början är öppet arbetslösa, i program med aktivitetsstöd eller timanställda. Till gruppen förs även de som under månaden skrivs in på Arbetsförmedlingen i någon av motsvarande kategorier.

⁶ I subventionerade anställningar inkluderas alla arbeten med stöd samt nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar. I Arbetsförmedlingen (2018) inkluderades endast osubventionerat arbete i beräkningen av jobbchansen.

⁷ Den registerbaserade arbetskraften består av förvärvsarbetande nattbefolkning 16–64 år samt personer inskrivna på Arbetsförmedlingen som öppet arbetslös eller sökande i program.

studerats. Inte heller hur förändringar i regelverken för de subventionerade anställningarna och variationer i budgetläget hos Arbetsförmedlingen har påverkat övergångarna till subventionerade anställningar.

1.3 Tillvägagångssätt och disposition

För att besvara rapportens frågeställningar används data från Arbetsförmedlingens datalager. Analysen genomförs för inskrivna arbetslösa⁸ på Arbetsförmedlingen, i åldern 16–64 år, under perioden januari 2010 – december 2021. Som beskrivits ovan mäts jobbchansen som utflödet till arbete för öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd under varje månad dividerat med antalet arbetssökande för samma grupp av inskrivna vid utgången av föregående månad.⁹

De grupper av arbetslösa som analyseras är *arbetslösa med svagare konkurrensförmåga* och *övriga arbetslösa*. Arbetslösa med svagare konkurrensförmåga inkluderar personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga¹⁰, utomeuropeiskt födda, personer som saknar gymnasieutbildning samt personer i åldern 55–64 år.¹¹ Dessa grupper har generellt sett svårare att konkurrera om lediga jobb och har därmed en förhöjd risk att hamna i långtidsarbetslöshet. Gruppen övriga har inga statistiskt observerbara egenskaper som innebär en svagare konkurrensförmåga och går generellt ut i arbete snabbare än grupperna med svagare konkurrensförmåga.

I kapitel 2 redovisas jobbchansens utveckling för personer med svagare konkurrensförmåga respektive övriga arbetslösa. I kapitel 3 studeras hur stor betydelse subventionerade anställningar har för jobbchansen och i kapitel 4 undersöks hur jobbchansen ser ut beroende på tid i arbetslöshet. Rapporten avslutas med slutsatser i kapitel 5.

2 Jobbchansen har minskat för personer med svagare konkurrensförmåga

Andelen arbetslösa med svagare konkurrensförmåga har ökat stort under den studerade perioden. Vid ingången av 2010 utgjorde personer med svagare konkurrensförmåga cirka 50 procent av de arbetslösa, jämfört med 75 procent 2017–2019. Figur 1 visar att antalet arbetslösa med svagare konkurrensförmåga ökade fram till 2018 samtidigt som övriga arbetslösa minskade. Att personer med svagare

⁸ Öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd.

⁹ För att visa den långsiktiga utvecklingen på ett så tydligt sätt som möjligt redovisas jobbchansen med ett rullande 12 månaders medelvärde. Det innebär ett medelvärde av de senaste 12 månaderna. Exempelvis för december 2021 beräknas medelvärdet för månaderna januari till och med december 2021.

¹⁰ Benämns härefter personer med funktionsnedsättning.

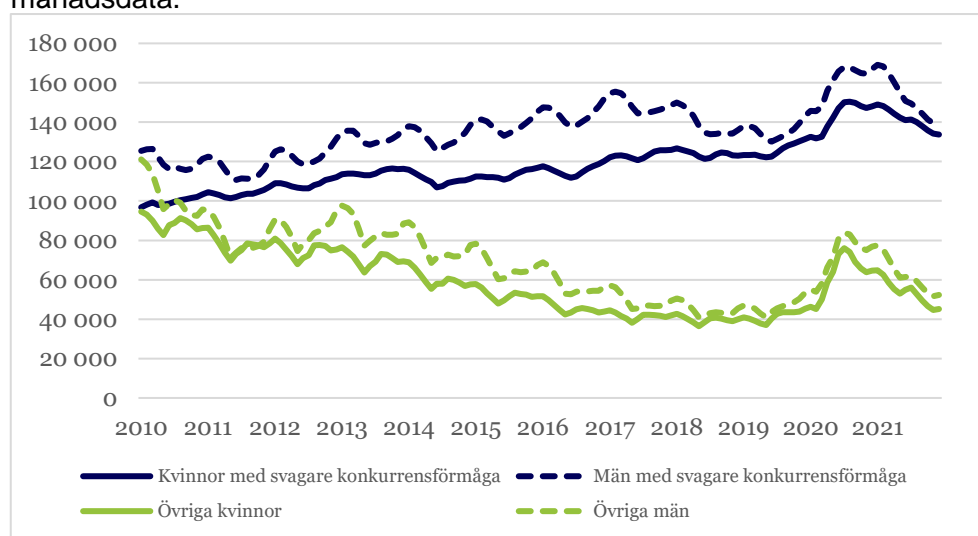
¹¹ Observera att en person kan tillhöra flera av grupperna med svagare konkurrensförmåga.

konkurrensförmåga ökade beror främst på ett ökat inflöde av utomeuropeiskt födda 2010–2017.

När arbetsmarknaden började mattas av 2019¹² började antalet arbetslösa öka, både bland dem med svagare konkurrensförmåga och bland övriga. Utvecklingen förstärktes kraftigt av pandemins utbrott våren 2020.¹³ Antalet arbetslösa ökade då kraftigt i båda grupperna, men mest i gruppen övriga vilket speglar att pandemin initialt slog hårt mot grupper som generellt står nära arbetsmarknaden. Därmed minskade andelen med svagare konkurrensförmåga under första halvåret 2020.¹⁴ I takt med att arbetsmarknaden har återhämtat sig har antalet minskat i båda grupperna och låg i december 2021 på nivåer som före pandemins utbrott. Då var andelen med svagare konkurrensförmåga tillbaka på nära 75 procent.

Under hela tidsperioden har männen varit i majoritet bland de inskrivna arbetslösa, både bland dem med svagare konkurrensförmåga och bland övriga.

Figur 1: Antal inskrivna arbetslösa 16–64 år (kvarstående), med svagare konkurrensförmåga respektive övriga, per kön, januari 2010-december 2021, månadsdata.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

I figur 2 framgår att den totala jobbchansen var lägre under 2021 jämfört med 2010.¹⁵ Utvecklingen har drivits av personer med svagare konkurrensförmåga, vilka har en betydligt lägre jobbchans än övriga arbetslösa. Som beskrivits ovan ökade andelen personer med svagare konkurrensförmåga kraftigt i andel av de arbetslösa under åren 2010–2018. Under samma period minskade jobbchansen något för denna grupp medan den ökade för gruppen övriga.

¹² Se exempelvis Konjunkturinstitutet (2019).

¹³ Arbetsförmedlingen (2021a).

¹⁴ Se Arbetsförmedlingen (2021b).

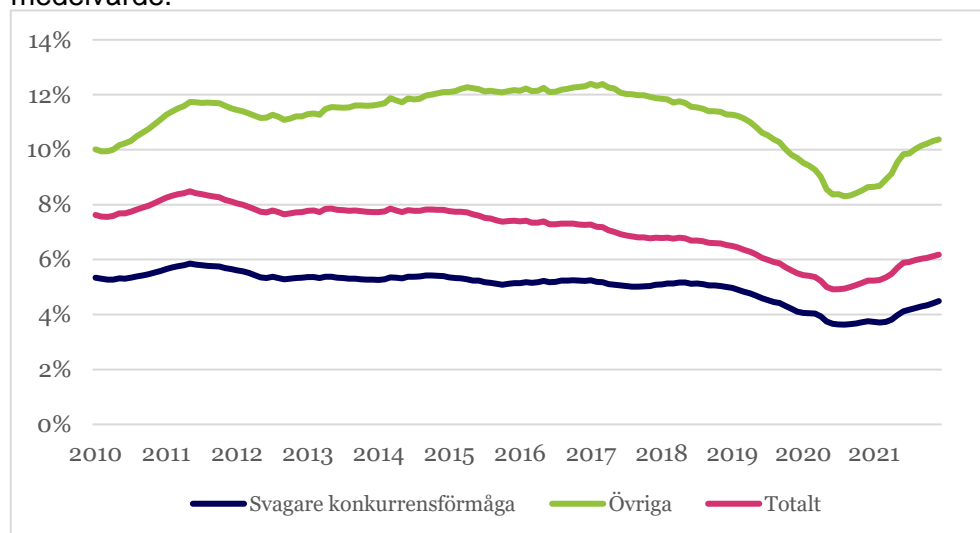
¹⁵ Under 2010 skedde en kraftig uppgång i jobbchansen och därefter vek den tillbaka något under 2011. Detta sammanföll med en stark återhämtning i svensk ekonomi efter finanskrisen 2008 samt en påföljande inbromsning under 2011.

Från 2019 minskade jobbchansen kraftigt för samtliga arbetslösa. Nedgången har sannolikt flera orsaker, inte minst att arbetsmarknaden började mattas av efter flera år med god konjunktur.¹⁶ En annan bidragande orsak kan vara Arbetsförmedlingens kraftigt minskade budget 2019, vilket bland annat ledde till en minskad personalstyrka och begränsade möjligheter att erbjuda program och insatser till de arbetssökande. Det ledde exempelvis till ett stopp för extratjänster under delar av året 2019.¹⁷

Den negativa utvecklingen förstärktes i och med pandemins utbrott våren 2020 vilket ledde till en kraftigt försämrad arbetsmarknad med låg efterfrågan på arbetskraft i många branscher och ett stort inflöde av nya arbetslösa på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen fick lägga stora personalresurser på att ta emot de många nya arbetslösa, säkra deras individersättning och fatta beslut om insatser för att motverka långtidsarbetslöshet. På grund av situationen på arbetsmarknaden och risken för smittspridning hade myndigheten också svårt att anvisa arbetssökande till arbetsplatsförlagda aktiviteter och subventionerade anställningar.¹⁸

Jobbchansen nådde en lägsta nivå i juni 2020 (3,7 procent för personer med svagare konkurrensförmåga och 8,4 procent för övriga). Därefter började jobbchansen återhämta sig och under 2021 skedde en betydande uppgång. I december 2021 var jobbchansen uppe på nivåer som vid mitten av 2019 (4,5 procent för dem med svagare konkurrensförmåga och 10,4 procent för övriga).

Figur 2: Jobbchansen för personer med svagare konkurrensförmåga, övriga inskrivna samt totalt, januari 2010-december 2021, rullande 12 månaders medelvärde.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

¹⁶ Se exempelvis Konjunkturinstitutet (2019).

¹⁷ Arbetsförmedlingen (2020).

¹⁸ Arbetsförmedlingen (2021b).

2.1 Jobbchansen har minskat mest för personer som saknar gymnasieutbildning

Figur 3 visar hur antalet arbetslösa uppdelat på de fyra grupperna med svagare konkurrensförmåga har utvecklats sedan 2010.¹⁹ Utomeuropeiskt födda är sedan mitten av 2014 den största delgruppen bland dem med svagare konkurrensförmåga och gruppen har ökat kraftigt under den studerade perioden. Detta kan till stor del förklaras av att Arbetsförmedlingen 2010 fick ansvar för nyanländas etablering genom den så kallade etableringsreformen, samt att Sverige under mitten av 2010-talet hade en omfattande flyktinginvandring.²⁰

Även antalet arbetslösa som saknar gymnasieutbildning har ökat under den studerade perioden. Detta beror på att många av de utomeuropeiskt födda saknar gymnasieutbildning. Bland inrikes födda har antalet utan gymnasieutbildning minskat.

Antalet personer med funktionsnedsättning ökade de första åren av undersökningsperioden. Detta kan bland annat förklaras av att Arbetsförmedlingen år 2010 fick ansvar för personer som förbrukat maximalt antal dagar i sjukförsäkringen.²¹ På senare år sticker personer med funktionsnedsättning ut som den enda av de fyra grupperna som inte ökat under 2019 eller i samband med pandemin. En möjlig förklaring kan vara att Arbetsförmedlingens förmåga att tidigt identifiera och registrera funktionsnedsättning har försämrats de senaste åren.²²

Antalet arbetslösa som är 55 år eller äldre minskade något 2010–2018 men ökade sedan relativt kraftigt mellan 2019 och 2021.²³

¹⁹ En individ kan ingå i flera av grupperna med svagare konkurrensförmåga och grupperna kan därför inte summeras till totalt antal personer med svagare konkurrensförmåga.

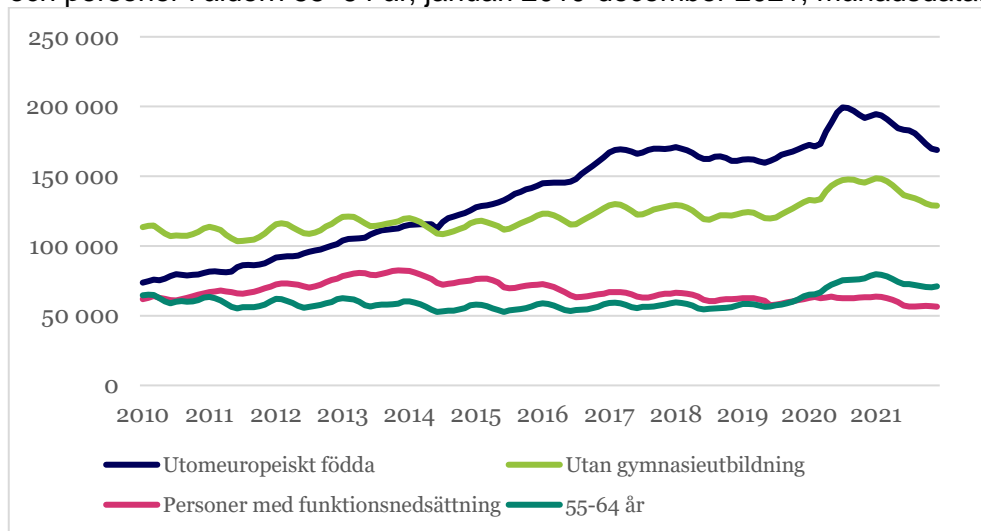
²⁰ Antalet deltagare i etableringsuppdraget ökade successivt från starten fram till sommaren 2017. Därefter har antalet minskat, men många före detta etableringsdeltagare finns kvar som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Se Arbetsförmedlingen (2021c).

²¹ Den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffades i början av 2016.

²² Se Arbetsförmedlingen (2021d).

²³ Se även Arbetsförmedlingen (2021e).

Figur 3: Antal inskrivna arbetslösa 16–64 år (kvarstående), personer med funktionsnedsättning, utomeuropeiskt födda, personer utan gymnasieutbildning och personer i åldern 55–64 år, januari 2010-december 2021, månadsdata.*

* Observera att en person kan ingå i flera av grupperna med svagare konkurrensförmåga. De olika grupperna summerar därför inte till totalt antal personer med svagare konkurrensförmåga.
Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

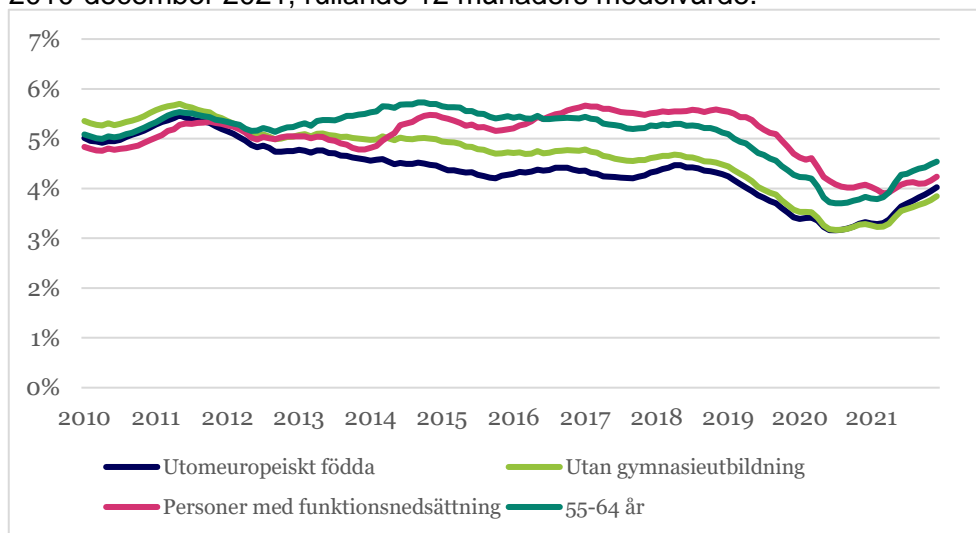
I figur 4 framgår att jobbchansen vid utgången av 2021 var lägre för samtliga grupper med svagare konkurrensförmåga jämfört med 2010. För utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasieutbildning har nedgången varit hyfsat kontinuerlig från 2011, medan personer med funktionsnedsättning och personer över 55 år i stort hade en positiv utveckling till och med 2018.

I december 2021 hade personer över 55 år högst jobbchans av grupperna med svagare konkurrensförmåga. Gruppen med lägst jobbchans var personer utan gymnasieutbildning, som 2010 tvärtom hade högst jobbchans bland dem med svagare konkurrensförmåga. Störst nedgång i jobbchans har alltså skett för personer som saknar fullständig gymnasieutbildning.

Under den studerade perioden har det blivit vanligare att tillhöra fler än en av grupperna med svagare konkurrensförmåga. Det har blivit vanligare i alla fyra delgrupper, men främst i gruppen som saknar gymnasieutbildning.²⁴

²⁴ 2010 tillhörde 60 procent av de som saknade en gymnasieutbildning minst en annan delgrupp, jämfört med 79 procent under 2021. Motsvarande andel för utomeuropeiskt födda var 48 procent 2010 och 58 procent 2021, för personer med funktionsnedsättning 54 procent 2010 och 61 procent 2021, och för personer 55–64 år 58 procent 2010 och 60 procent 2021. Se även Arbetsförmedlingen (2018).

Figur 4: Jobbchansen för personer med svagare konkurrensförmåga, januari 2010–december 2021, rullande 12 månaders medelvärde.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

En förklaring till att jobbchansen minskat för utomeuropeiskt födda kan vara att andelen nyanlända ökat i gruppen.²⁵ Vidare är en viktig förklaring till att jobbchansen minskat för gruppen som saknar gymnasieutbildning den kraftiga ökningen av utomeuropeiskt födda.²⁶ Från 2010 till 2018 ökade jobbchansen något för inrikes födda utan gymnasieutbildning, medan den minskade något för utomeuropeiskt födda utan gymnasieutbildning (se figur 5). Samtidigt minskade den totala jobbchansen för gruppen utan gymnasieutbildning och närmade sig successivt jobbchansen för de utomeuropeiskt födda. Många utomeuropeiskt födda som kommit som nyanlända under den studerade perioden har inte bara saknat gymnasieutbildning utan även grundskolekompetens.²⁷ Detta har sannolikt påverkat jobbchansen i gruppen som saknar gymnasieutbildning, liksom i gruppen utomeuropeiskt födda.

Jobbchansen för personer *med* en fullföljd gymnasieutbildning ligger på en betydligt högre nivå (7,3 procent i december 2021) än för dem utan (3,8 procent samma månad). Jämfört med 2010 har den dock i likhet med gruppen utan gymnasieutbildning minskat, men inte lika mycket.²⁸ Skillnaden i jobbchans mellan de som har respektive inte har en gymnasieutbildning har alltså ökat och det gäller både inrikes och utomeuropeiskt födda, men i synnerhet utomeuropeiskt födda.

Skillnaden i jobbchans beroende på utbildningsnivå är större för inrikes än för utomeuropeiskt födda. Vidare har inrikes födda utan gymnasieutbildning haft en

²⁵ I januari 2010 utgjorde nyanlända 19 procent av gruppen utomeuropeiskt födda. Andelen ökade kontinuerligt till början av 2017 då den som högst var 47 procent. Därefter har andelen minskat igen och låg i december 2021 på 11 procent. Se även Arbetsförmedlingen (2018).

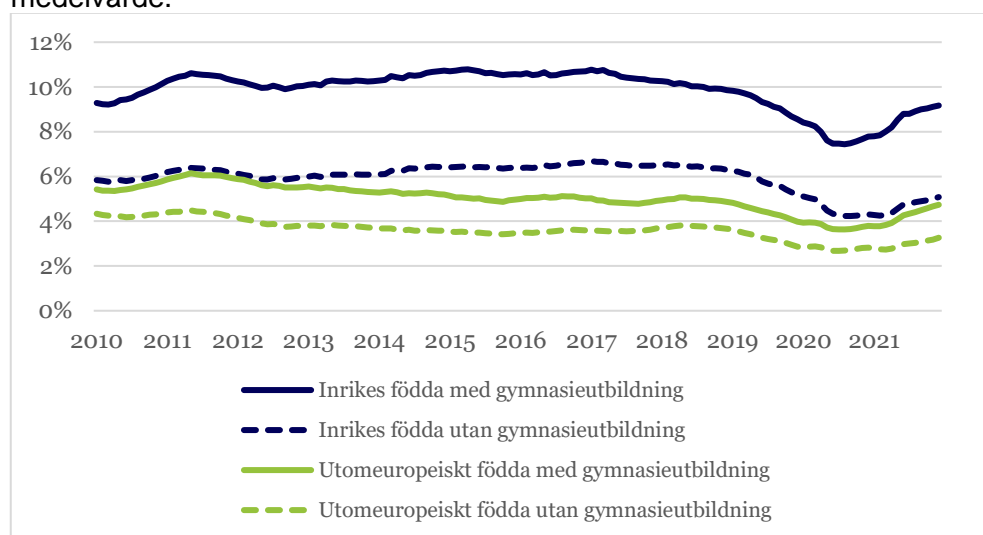
²⁶ Vid ingången av 2010 var 25 procent av de som saknade en fullständig gymnasieutbildning utomeuropeiskt födda, jämfört med omkring 65 procent 2018–2021.

²⁷ Arbetsförmedlingen (2021c).

²⁸ Även denna utveckling ser ut att drivas av de utomeuropeiskt födda före 2019. Utomeuropeiskt födda utgjorde 14 procent av de arbetslösa med gymnasieutbildning i januari 2010 och 35 procent i december 2021.

högre jobbchans än utomeuropeiskt födda med gymnasieutbildning under hela den studerade tidsperioden.

Figur 5: Jobbchansen för inrikes respektive utomeuropeiskt födda, med och utan gymnasieutbildning, januari 2010-december 2021, rullande 12 månaders medelvärde.

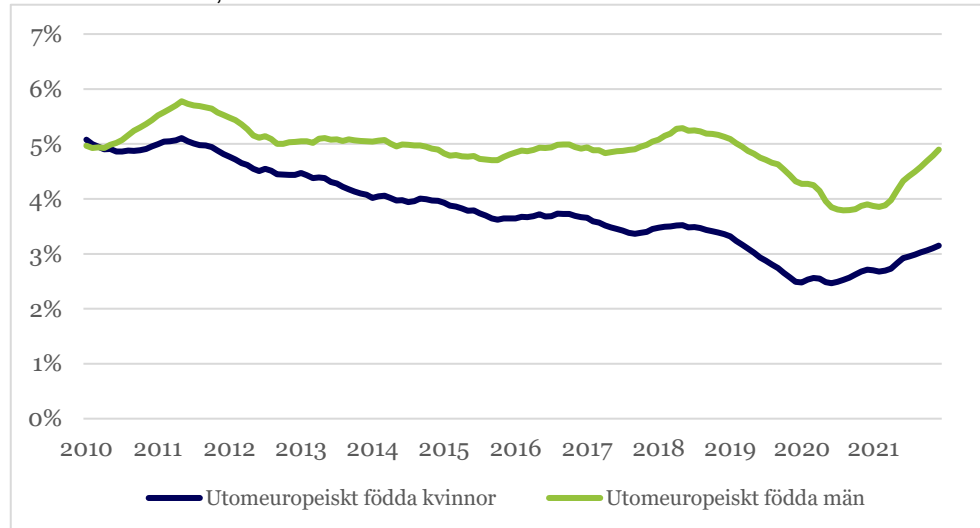
Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

2.2 Bland utomeuropeiskt födda är chansen att få ett arbete idag betydligt högre för män än för kvinnor

Kvinnor har en lägre jobbchans än män. Det beror på att kvinnor har en lägre jobbchans än män bland personer med svagare konkurrensförmåga. Störst könsskillnad är det idag bland personer som saknar gymnasieutbildning och bland utomeuropeiskt födda. Könsskillnaden har ökat inom båda dessa grupper under den studerade perioden, men mest för utomeuropeiskt födda där kvinnor och män hade en lika stor jobbchans vid ingången av 2010 (se figur 6).

Även för personer med funktionsnedsättning finns en betydande könsskillnad och skillnaden har ökat något under den studerade perioden. För personer i åldern 55–64 år har könsskillnaden i stället minskat och var under de senaste åren obefintlig.

Figur 6: Jobbchansen för utomeuropeiskt födda kvinnor och män, januari 2010-december 2021, rullande 12 månaders medelvärde.

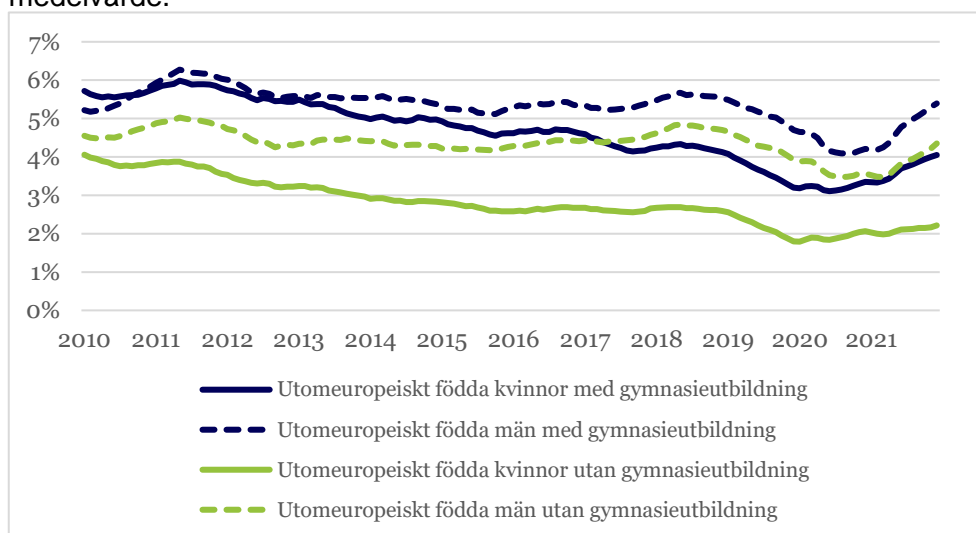

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

I figur 7 undersöks jobbchansens utveckling för utomeuropeiskt födda kvinnor och män med respektive utan gymnasieutbildning. Sett över hela perioden är mäns jobbchans nu på liknande nivåer som vid ingången av 2010, både för dem med och för dem utan gymnasieutbildning. Kvinnornas jobbchans har däremot minskat, och kraftigast nedgång har skett för dem som har lägst jobbchans: utomeuropeiskt födda kvinnor som saknar gymnasieutbildning.

Alltsedan 2017 har utomeuropeiskt födda kvinnor med gymnasieutbildning haft en lägre jobbchans än utomeuropeiskt födda män utan gymnasieutbildning, även om skillnaden varit liten det senaste året. I gruppen utomeuropeiskt födda har kvinnorna alltså haft en lägre jobbchans än männen oavsett om de haft en fullföljd gymnasieutbildning eller inte.

Figur 7: Jobbchansen för utomeuropeiskt födda kvinnor och män, med och utan gymnasieutbildning, januari 2010-december 2021, rullande 12 månaders medelvärde.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

3 De subventionerade anställningarnas andel av jobbchansen har varierat stort

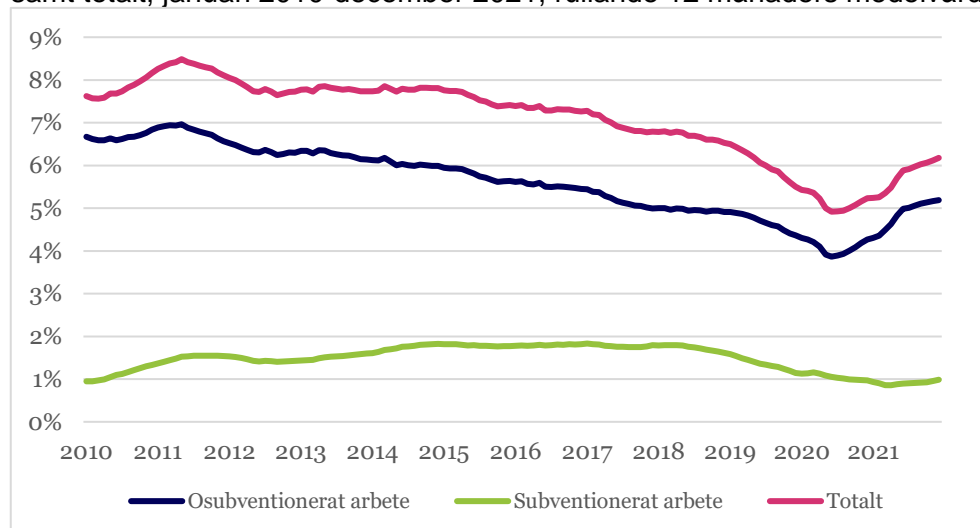
I figur 8 visas jobbchansens utveckling för samtliga arbetslösa sedan 2010, fördelat på osubventionerat respektive subventionerat arbete. 2021 låg jobbchansen för såväl osubventionerat som subventionerat arbete lägre än 2010. Utvecklingen har dock sett olika ut under den studerade perioden.

År 2010–2018 minskade jobbchansen för osubventionerat arbete samtidigt som jobbchansen för subventionerat arbete ökade. Nedgången för osubventionerat arbete drevs av personer med svagare konkurrensförmåga, vars andel av de arbetslösa ökade stort under perioden. Under dessa år då arbetsmarknaden utvecklades positivt ökade chansen något för gruppen övriga att få ett osubventionerat arbete, samtidigt som den minskade för personer med svagare konkurrensförmåga.

Under konjunkturedgången 2019 och pandemin 2020 minskade jobbchansen kraftigt sett till såväl osubventionerat som subventionerat arbete. Utöver sökandesammansättningen och den allmänna konjunkturen kan övergångar till subventionerade anställningar påverkas av befintliga regelverk samt av tillgången på programmedel och på arbetsförmedlare som handlägger och beslutar om lönestöd. De stora förändringar som skedde i arbetsmarknadspolitiken och internt på Arbetsförmedlingen 2019 samt omprioriteringar med anledning av pandemin kan därmed också ha bidragit till nedgången i jobbchans för subventionerade anställningar från 2019.

Den återhämtning som skett sedan sommaren 2020 förklaras uteslutande av osubventionerat arbete. Chansen att få ett subventionerat arbete har däremot inte ökat. Störst ökning i jobbchans till osubventionerat arbete sedan sommaren 2020 har skett för personer med svagare konkurrensförmåga.²⁹ Det kan troligtvis förklaras av att pandemin medförde ett stort inflöde av personer som står nära arbetsmarknaden i grupperna som generellt bedöms ha en svagare konkurrensförmåga. Dessa personer hade färsk arbetslivserfarenhet när konjunkturen vände uppåt och efterfrågan på arbetskraft ökade igen. Till exempel var utomeuropeiskt födda överrepresenterade i branscher som drabbades hårt i pandemin, som hotell och restaurang, handel och transportsektorn.³⁰

Figur 8: Jobbchansen per osubventionerat respektive subventionerat arbete samt totalt, januari 2010-december 2021, rullande 12 månaders medelvärde.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

Sammantaget har de subventionerade anställningarnas andel av jobbchansen varierat stort under den studerade perioden. Det är främst personer med svagare konkurrensförmåga som övergår till subventionerade anställningar.³¹ För dessa utgjorde subventionerade anställningar 40 procent av jobbchansen 2014–2018, jämfört med 29 procent 2021.

För personer med funktionsnedsättning har de subventionerade anställningarnas andel av jobbchansen varit relativt konstant 2010–2021 och har i snitt legat på 62 procent. För denna grupp utgörs alltså jobbchansen till största del av subventionerade anställningar, något som inte gäller för de andra grupperna med svagare konkurrensförmåga.

²⁹ Uppgången gäller dock inte personer med funktionsnedsättning.

³⁰ Arbetsförmedlingen (2021f).

³¹ Jobbchansen till subventionerat arbete varierar mellan de olika grupperna med svagare konkurrensförmåga. I december 2021 var den 2,7 procent för personer med funktionsnedsättning, 1,2 procent för personer som saknar gymnasieutbildning och utomeuropeiskt födda samt 0,8 procent för personer i åldern 55–64 år.

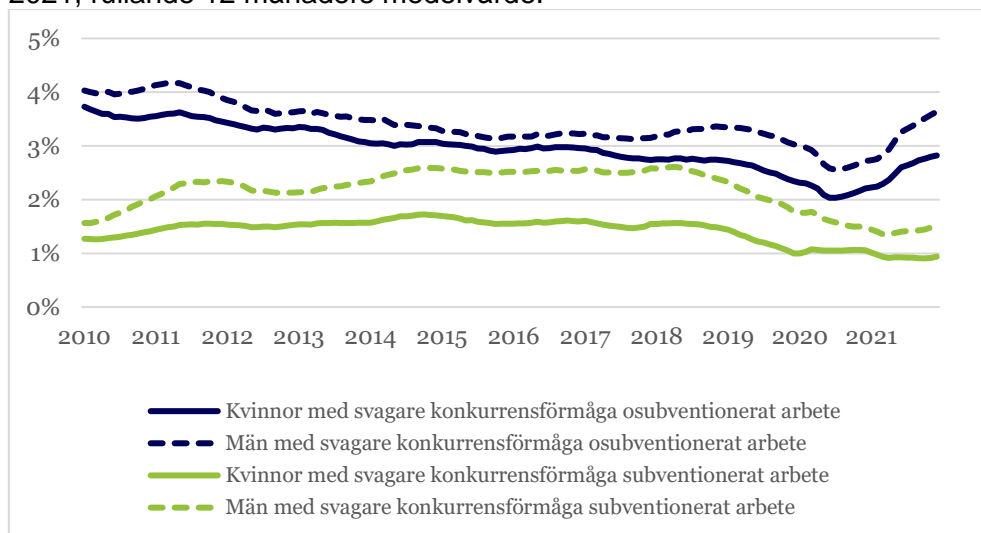
3.1 Män har en högre chans att få ett subventionerat arbete än kvinnor

Figur 9 visar jobbchansen uppdelat på subventionerat och osubventionerat arbete för kvinnor och män med svagare konkurrensförmåga.³² Bland dessa är kvinnors jobbchans lägre än mäns, både sett till subventionerat och osubventionerat arbete. Könsskillnaden är dock betydligt större vad gäller subventionerat arbete.³³

Under perioden 2010–2014 ökade chansen att få ett subventionerat arbete för bägge könen men betydligt mer för männen. Utvecklingen drevs av utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasieutbildning. 2015–2018 var utvecklingen någorlunda konstant för både kvinnor och män i samtliga grupper med svagare konkurrensförmåga. Sedan 2019 har chansen minskat kraftigt för bägge könen och låg 2021 på den studerade periodens lägsta nivå. Det gällde samtliga grupper med svagare konkurrensförmåga.

Bland personer med svagare konkurrensförmåga har subventionerade anställningar utgjort en större andel av jobbchansen för män än för kvinnor under hela den studerade perioden. 2021 var andelen 31 procent för männen och 27 procent för kvinnorna. Könsskillnaderna var som störst 2014–2018. Då utgjorde subventionerade anställningar i snitt 44 procent av jobbchansen för männen och 35 procent för kvinnorna.

Figur 9: Jobbchansen per subventionerat respektive osubventionerat arbete, för personer med svagare konkurrensförmåga, per kön, januari 2010-december 2021, rullande 12 månaders medelvärde.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

³² Endast personer med svagare konkurrensförmåga inkluderas eftersom det främst är personer från dessa grupper som får subventionerade anställningar.

³³ Flera tidigare studier har uppmärksammat att kvinnor och män får olika stöd av Arbetsförmedlingen, exempelvis att män i högre utsträckning än kvinnor får subventionerade anställningar. Se exempelvis Cheung (2018) och Arbetsförmedlingen (2019b).

Även bland övriga arbetslösa har kvinnorna övergått till subventionerat arbete i lägre utsträckning än männen. Däremot har kvinnorna i gruppen övriga övergått till osubventionerat arbete i något högre utsträckning än männen. Eftersom jobbchansen i gruppen övriga till största del utgörs av osubventionerat arbete har kvinnorna i den gruppen haft en något högre total jobbchans under större delen av den studerade perioden.

4 Jobbchansen minskar kraftigt med tid i arbetslöshet

Långtidsarbetslösheten³⁴ har ökat stort under den studerade perioden, se figur 10. Till skillnad från den totala arbetslösheten sjönk inte långtidsarbetslösheten tillbaka efter finanskrisen, trots flera år av högkonjunktur.³⁵ I december 2010 hade 34 procent av de arbetslösa varit utan arbete i minst 12 månader. I december 2021 låg andelen på 49 procent. Störst procentuell ökning har skett för personer med den längsta inskrivningstiden, 36 månader eller längre.³⁶ Även denna utveckling kan delvis förklaras av en ökad andel arbetssökande med svagare konkurrensförmåga.

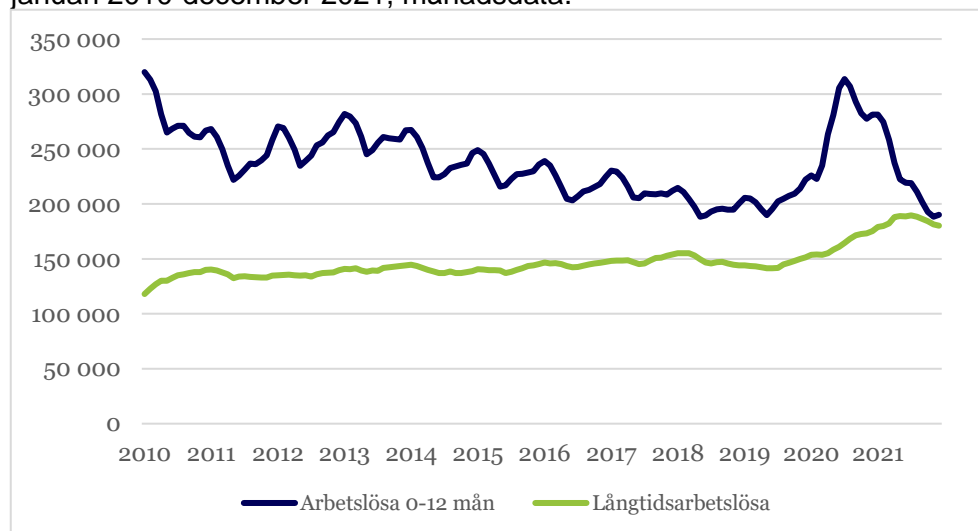
En stor del av ökningen i långtidsarbetslösheten har skett sedan 2019, och inte minst efter pandemins utbrott våren 2020. Antalet inskrivna med mindre än 12 månader i arbetslöshet ökade kraftigt under pandemins inledande månader men har därefter minskat och var i slutet av 2021 nere på 2019 års nivåer. I motsats till dem med korta tider utan arbete fortsatte antalet långtidsarbetslösa att öka fram till sommaren 2021 och har därefter minskat något.

³⁴ På Arbetsförmedlingen räknas personer som varit utan arbete i 12 månader eller mer som långtidsarbetslösa.

³⁵ Utöver konjunkturläget påverkas långtidsarbetslösheten av strukturella problem på arbetsmarknaden som exempelvis att de arbetssökande inte har den utbildning eller erfarenhet som efterfrågas.

³⁶ Dessa utgjorde 6 procent av de kvarstående arbetslösa i december 2010 och 16 procent i december 2021.

Figur 10: Antal inskrivna arbetslösa 16–64 år (kvarstående) per inskrivningstid, januari 2010-december 2021, månadsdata.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

4.1 Åtta av tio långtidsarbetslösa tillhör grupper med svagare konkurrensförmåga

83 procent av de som var långtidsarbetslösa vid utgången av 2021 tillhörde grupper med svagare konkurrensförmåga. Detta är en ökning jämfört med ingången av 2010 då andelen var 67 procent. Andelen kvinnor har ökat bland de långtidsarbetslösa, från 44 procent i januari 2010 till 50 procent i december 2021.

Av tabell 1 framgår att andelen utomeuropeiskt födda mer än fördubblats bland de långtidsarbetslösa sedan 2010. Andelen av de långtidsarbetslösa som saknar gymnasieutbildning har också ökat. Andelen långtidsarbetslösa med funktionsnedsättning har däremot minskat. En möjlig förklaring är att en större andel inrikes än utrikes födda har en registrerad funktionsnedsättning på Arbetsförmedlingen, och andelen utrikes födda har ökat under perioden. En annan möjlig förklaring kan vara att Arbetsförmedlingens förmåga att tidigt identifiera och registrera funktionsnedsättning har försämrats de senaste åren.³⁷

Personer i åldern 55–64 år är den enda av grupperna med svagare konkurrensförmåga som ökat i andel av de långtidsarbetslösa de senaste fyra åren.

³⁷ Arbetsförmedlingen 2021d.

Tabell 1: Andel av de långtidsarbetslösa som tillhör grupperna med svagare konkurrensförmåga och övriga, december 2010 och 2018–2021.*

Andel av kvarstående långtidsarbetslösa					
	2010 (dec)	2018 (dec)	2019 (dec)	2020 (dec)	2021 (dec)
Utomeuropeiskt födda	22%	57%	56%	52%	52%
Utan gymnasieutbildning	31%	41%	41%	39%	39%
Funktionsnedsättning	27%	25%	24%	23%	22%
55–64 år	23%	21%	22%	23%	24%
Övriga	32%	13%	14%	17%	17%

* Observera att en person kan ingå i flera av grupperna med svagare konkurrensförmåga. Totalen summerar därför inte till 100 procent.

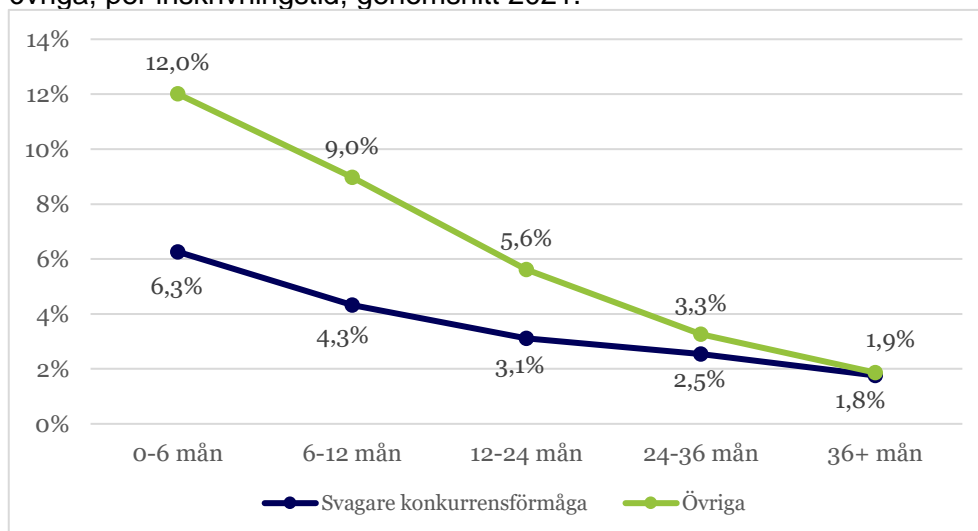
Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

4.2 Efter tre år i arbetslöshet är skillnaden i jobbchans utjämnad mellan personer med svagare konkurrensförmåga och övriga arbetslösa

I figur 11 framgår att jobbchansen minskar kraftigt med tid i arbetslöshet, både för dem med svagare konkurrensförmåga och för övriga. Bland dem med svagare konkurrensförmåga hade en person med en arbetslöshetstid på 0–6 månader en 3,6 gånger större jobbchans än en person med en arbetslöshetstid på minst 36 månader under 2021. För övriga var skillnaden i jobbchans mellan dem med kortast respektive längst arbetslöshetstid ännu större.

Skillnaden i jobbchansen mellan personer med svagare konkurrensförmåga och övriga är störst för dem med kortare arbetslöshetstider och vid minst 36 månader i arbetslöshet är skillnaden i princip obefintlig. Detta kan förmodligen förklaras av att gruppen övriga inkluderar personer som har svårt att få ett arbete av andra orsaker än ålder, utbildning, funktionsnedsättning eller födelseland. Samtidigt kan konkurrensförmågan påverkas av tiden i arbetslöshet, exempelvis genom tapp i kompetens och nätverk.

Figur 11: Jobbchansen för personer med svagare konkurrensförmåga respektive övriga, per inskrivningstid, genomsnitt 2021.

Källa: Arbetsförmedlingens datalager.

Under hela perioden 2010–2021 finns ett tydligt samband mellan tid i arbetslöshet och jobbchansen. 2019 minskade jobbchansen för samtliga, men mest för de långtidsarbetslösa och särskilt de med längst tid i arbetslöshet (minst 36 månader). I samband med pandemin försämrades jobbchansen ytterligare för alla utom för de med längst tid i arbetslöshet. Jobbchansen har inte heller ökat i denna grupp under den återhämtning som skett sedan sommaren 2020. Uppgången har varit störst för personer med arbetslöshetstider mellan 6 och 24 månader. Det visar att det i första hand är dem som blev arbetslösa under pandemin som nu återgått till arbete.

5 Slutsatser

Utvecklingen indikerar ett ökat stödbehov bland de arbetslösa

Jobbchansen har minskat jämfört med 2010. Utvecklingen har drivits av personer med svagare konkurrensförmåga som dels har fått en lägre jobbchans över tid, dels har ökat i andel av de inskrivna arbetslösa. En viktig förklaring är ett ökat antal nyanlända under åren 2010–2017. Vidare har andelen arbetslösa som tillhör fler än en av grupperna med svagare konkurrensförmåga ökat.

Den starka återhämtningen på arbetsmarknaden under 2021 har medfört att antalet inskrivna arbetslösa återgått till nivåer som före pandemin. Långtidsarbetslösheten ligger dock kvar på historiskt höga nivåer. Omkring hälften av de arbetslösa på Arbetsförmedlingen (cirka 180 000 personer) hade i december 2021 varit utan arbete i minst 12 månader. Redan innan pandemin fanns många arbetslösa som inte fått ett arbete trots flera år av stark efterfrågan på arbetskraft. Denna obalans riskerar att öka ytterligare eftersom pandemin har påskyndat den pågående

strukturomvandlingen på arbetsmarknaden, med fokus på digitalisering och automatisering.³⁸

Drygt åtta av tio långtidsarbetslösa tillhör idag grupperna med svagare konkurrensförmåga. Dessa har oavsett arbetslöshetstid en betydligt lägre jobbchans än övriga, men jobbchansen minskar också stort med tid i arbetslöshet. Sammantaget indikerar utvecklingen, med ett ökat antal långtidsarbetslösa och en större andel med svagare konkurrensförmåga, ett ökat stödbehov bland de arbetslösa.

Arbetsförmedlingen lyfter i sitt budgetunderlag 2023–2025 att det finns ett stort behov av fördjupat stöd bland de arbets sökande och att det medför ett behov av förstärkta förvaltningsresurser. Detta mot bakgrund av att myndighetens generella erfarenhet är att ju längre ifrån arbetsmarknaden en arbets sökande står desto mer personalintensiva arbetssätt krävs.³⁹

Skillnaden i jobbchans mellan olika grupper av arbetslösa har ökat

Under den studerade perioden har skillnaden i jobbchans mellan personer med svagare konkurrensförmåga och övriga ökat. Även bland personer med svagare konkurrensförmåga har skillnaderna ökat inom vissa grupper, exempelvis mellan utomeuropeiskt födda kvinnor och män samt mellan dem som har och dem som saknar gymnasieutbildning.

Det är väl känt att en fullföljd gymnasieutbildning är en vattendelare på arbetsmarknaden. Att fyra av tio långtidsarbetslösa idag saknar gymnasieutbildning pekar på ett stort utbildningsbehov. Samtidigt är det viktigt att notera att nedgången i jobbchans för gruppen utan gymnasieutbildning till stor del beror på en ökad andel utomeuropeiskt födda. Dessa har en lägre jobbchans än inrikes födda oavsett om de har en gymnasieutbildning eller inte, och bland de utomeuropeiskt födda har kvinnorna idag en lägre jobbchans än männen oavsett förekomsten av en gymnasieutbildning eller inte. Detta är ett exempel på stora variationer i jobbchans inom grupperna med svagare konkurrensförmåga, och visar på vikten av att kombinera olika faktorer vid beräkning av jobbchansen och bedömning av stödbehov.

Angeläget att öka övergångarna till subventionerade anställningar bland dem med lägst jobbchans – inte minst bland kvinnor

Subventionerade anställningar är ett viktigt verktyg för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. För att bryta och förhindra långtidsarbetslöshet framstår det som angeläget att öka övergångarna till subventionerade anställningar bland dem med lägst jobbchans. Genom subventionerade anställningar har Arbetsförmedlingen också möjlighet att minska skillnader i jobbchans mellan olika grupper av arbetslösa, exempelvis mellan utomeuropeiskt födda kvinnor och män. Denna rapport bekräftar vikten av ett intensifierat arbete för att kvinnor och män ska ha likvärdig tillgång till subventionerade anställningar, något som ligger inom ramen för myndighetens pågående jämställdhetsarbete.⁴⁰

³⁸ Arbetsförmedlingen (2021g). För en närmare bedömning av arbetsmarknaden framöver, se Arbetsförmedlingen (2021h).

³⁹ Arbetsförmedlingen 2022.

⁴⁰ Se Arbetsförmedlingen 2021i.

Referenser

- Arbetsförmedlingen (2018), *Jobbchansen för inskrivna vid Arbetsförmedlingen*. Arbetsförmedlingen analys 2018:4.
- Arbetsförmedlingen (2019a), *Arbetsmarknadsrapport 2019*. Arbetsförmedlingen analys 2019:7.
- Arbetsförmedlingen (2019b), *Vad händer i mötet? Hur arbetsförmedlares arbetssätt kan bidra till ökad jämställdhet*. Arbetsförmedlingen analys 2019:12.
- Arbetsförmedlingen (2020), *Arbetsförmedlingens årsredovisning 2019*.
- Arbetsförmedlingen (2021a), *Långtidsarbetslöshetens utveckling i spåren av pandemin*. Arbetsförmedlingen analys 2021:6.
- Arbetsförmedlingen (2021b), *Arbetsförmedlingens årsredovisning 2020*.
- Arbetsförmedlingen (2021c), *Ett decennium med etableringsuppdraget*. Arbetsförmedlingen analys 2021:24.
- Se Arbetsförmedlingen (2021d), *Unga med funktionsnedsättning på Arbetsförmedlingen – en fördjupad analys*. Arbetsförmedlingen analys 2021:20.
- Arbetsförmedlingen (2021e), *Arbetsmarknaden för personer över 55 år*. Arbetsförmedlingen analys 2021:18.
- Arbetsförmedlingen (2021f), *Ett år med pandemin*. Arbetsförmedlingen analys 2021:3.
- Arbetsförmedlingen (2021g), *Omvärldsrapport 2021*. Arbetsförmedlingen analys 2021:4.
- Arbetsförmedlingen (2021h), *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2021 - Utvecklingen på arbetsmarknaden 2021–2023*. Arbetsförmedlingen analys 2021:22.
- Arbetsförmedlingen (2021i), *Jämställdhetsintegrering på Arbetsförmedlingen 2022–2025. Subventionerade anställningar, utvecklade matchningstjänster, arbetsmarknadsutbildningar, etableringsprogrammet och övrigt*. Dnr. Af-2021/0051 7044.
- Arbetsförmedlingen (2022), *Arbetsförmedlingens budgetunderlag 2023–2025*. Dnr: Af-2021/0068 4268.
- Cheung (2018), *Hur skapar vi en mer jämställd arbetsmarknads-etablering? En studie av Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet och insatser ur ett jämställdhetsperspektiv*, Arbetsförmedlingens Working paper 2018:2.
- Konjunkturinstitutet (2019), *Konjunkturläget oktober 2019*.